

**Kabinet van vice-eersteminister
en minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid**

Frank Vandenbroucke

Mevr. M. Cloet
Voorzitter van de Federale Raad voor
Ziekenhuisvoorzieningen

p/a Mevr. A. Poncé
Secretaris van de Federale Raad voor
Ziekenhuisvoorzieningen

Uw kenmerk

Dossier behandeld door
Johan Kips

Ons kenmerk

23INDFVDB1128

Contact via

info@vandenbroucke.fed.be

Bijlage(n)

Overzicht linken erkenning

Datum

Brussel, 28 juni 2023

Geachte voorzitter

Zoals aangegeven in mijn beleidsplan met betrekking tot de hervorming van de ziekenhuisorganisatie en -financiering, wens ik de mogelijkheid tot een gestructureerde samenwerking tussen nabijgelegen ziekenhuizen te faciliteren. Dit kadert ook in de doelstelling van de locoregionale ziekenhuisnetwerken, waarvan de finaliteit er in bestaat om aan de hand van een duurzame samenwerking tussen ziekenhuizen op een doelmatige wijze de gelijke toegang voor iedereen tot kwalitatieve nabije zorg te garanderen. Dit vereist dat er op netwerkniveau goede afspraken gemaakt worden over de zorgcontinuïteit, om de nodige kwaliteit en patiëntveiligheid te garanderen. Een reorganisatie van klinische zorgopdrachten binnen het netwerk kan daarbij aangewezen zijn.

Een veel gehoorde opmerking vanuit de sector is dat een dergelijke reorganisatie bemoeilijkt wordt door de bestaande regelgeving. Het komt namelijk regelmatig voor dat in erkenningsnormen het voorafgaandelijk beschikken van een andere erkenning als een voorwaarde is geformuleerd. Deze linken tussen bepaalde zorgprogramma's, functies, diensten, enz. kunnen zeker nuttig en zelfs noodzakelijk zijn, maar kunnen in andere gevallen voorbijgestreefd zijn en een reorganisatie van het zorgaanbod in de weg staan.

Een doorlichting van bestaande organieke erkenningsnormen voor ziekenhuizen, diensten, functies en zorgprogramma's lijkt dan ook aangewezen. Ik verzoek de FRVZ dan ook een advies uit te brengen met voorstellen om deze erkenningsnormen aan te passen zodat ziekenhuizen tot een betere samenwerking kunnen komen, met als doelstelling het bevorderen van een kwaliteitsvol en doelmatig locoregionaal zorgaanbod.

Het is evident dat bij het formuleren van dit advies rekening dient gehouden te worden met de respectievelijke bevoegdheden van de federale overheid en die van de deelstaten zoals vastgelegd door de zesde staatshervorming. Voorstellen tot wijzigingen dienen betrekking te hebben op de organieke erkenningsnormen en kunnen aanleiding geven tot verder overleg met de deelstaten.

In voorbereiding van deze adviesaanvraag is door de administratie een inventaris opgemaakt van de linken tussen de diverse erkenningsnormen uit de diverse reglementeringen. U vindt die in bijlage. De wetgeving is dermate uitgebreid dat het mogelijk is dat sommige linken ontbreken. Mocht dit het geval zijn dan kan de FRVZ zelf aanvullingen hierop maken.

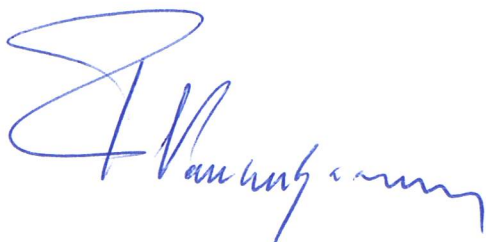
Op basis van deze inventaris zouden bijvoorbeeld volgende zaken in aanmerking kunnen komen voor aanpassing, doch dit is zeker niet als een exhaustieve lijst te beschouwen :

- Momenteel dient een algemeen ziekenhuis minimaal 150 bedden te hebben waarvan minimaal C & D plus minstens één bijkomende dienst (G of A of M of E).
Voorstel om dit als volgt aan te passen: het minimumaantal bedden blijft op 150, maar er zijn minstens 120 C & D-bedden.
- Het schrappen van de verplichting voor een ziekenhuis om binnen het eigen ziekenhuis te beschikken over
  - o een CSA
  - o revalidatie
  - o palliatieve zorgmits het ziekenhuis beroep kan doen op één van deze diensten.
- Eerste opvang spoed : dient deze functie nog behouden te blijven, rekening houdend met het actueel aantal erkende gespecialiseerde spoedgevallendiensten?

Daarentegen dient met betrekking tot het chirurgische dagziekenhuis mijns inziens de vraag gesteld of de uitbating hiervan niet dient beperkt te worden tot sites van een algemeen ziekenhuis waar ook andere erkende bedindexen aanwezig zijn.

Ik verzoek de FRVZ me een advies uit te brengen tegen 30 november 2023.

Met de meeste hoogachting

Frank VANDENBROUCKE
vicepremier en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Algemene / Psychiatrische ziekenhuizen

Ziekenhuis [1]

Onderstaande vereisten 1-2-3 gelden **niet** voor ziekenhuis waar uitsluitend chirurgische zorg voor kinderen wordt verricht of behandeling van tumoren

Normen en organisatorische verplichtingen per ziekenhuis

1. Algemeen Ziekenhuis $\geq$ 150 bedden/theoretische plaatsen

(worden niet meegeteld in dit aantal: bedden Sp, bij fusie evenmin de bedden geïsoleerde G)

Uitzonderingen, tevens geldig voor punten 2, 3 en 4 hieronder:

- Geografische uitz.:
  - o Indien ziekenhuis in gemeente met < 25.000 inw en dichtstbijzijnde ziekenhuis ligt $> 15\text{km}$ $\rightarrow \geq 120$ bedden
  - o Indien afstand tussen ziekenhuizen in dezelfde Gemeenschap $\geq 50\text{ km}$ $\rightarrow$ geen minimumaantal bedden
- Ziekenhuis exclusief voor chirurgische en inwendige verstrekkingen voor kinderen
- Ziekenhuis exclusief voor de behandeling van tumoren

2. C/D-dienst met min. 60 bedden, min. 80% bezet, EN minstens één van de diensten G, A, M

- **G**-dienst (min. 24 bedden, min. 90% bezet)
OF
- **A**-dienst (min. 30 bedden, min. 80% bezet)
OF
- **M**-dienst (min. 400 bevallingen (gem. 3 j) en min. 10 bedden, min. 70% bezet)
Uitzonderingen op minimumaantal bevallingen:
  - dichtstbijzijnde M-dienst $\geq 25\text{ km}$ OF
  - gemeente met ≥ 20.000 inw. EN dichtstbijzijnde zh met M-dienst $\geq 15\text{ km}$ OF
  - ziekenhuis in dezelfde Gemeenschap $\geq 50\text{ km}$OF
- **E**-dienst (min. 15 bedden, min. 70% bezet)
Uitzonderingen op minimumactiviteit:
  - dichtstbijzijnde E-dienst $\geq 25\text{ km}$ OF
  - gemeente met ≥ 20.000 inw. EN dichtstbijzijnde zh met E-dienst $\geq 15\text{ km}$ OF
  - ziekenhuis in dezelfde Gemeenschap $\geq 50\text{ km}$

Verplichting C/D-dienst $\Rightarrow$ leidt tot de verplichting tot het beschikken over:

- Operatiekwartier met minimum 2 zalen
- Centrale Sterilisatie-afdeling (CSA) per ziekenhuis
- Labo per ziekenhuis

3. Ziekenhuisfuncties:

- Anesthesiologie in het ziekenhuis
- Radiologie in het ziekenhuis
- Basisactiviteit klinische biologie in het ziekenhuis
  - *Volledige act. klinische biologie* via samenwerkingsakkoord
- Revalidatie in het ziekenhuis
- Basisactiviteit ziekenhuisapotheek in het ziekenhuis
  - *Volledige act. ziekenhuisapotheek* via samenwerkingsakkoord
- Palliatieve zorg in het ziekenhuis

4. Zorgprogramma oncologische basiszorg tenzij erkend zorgprogramma voor oncologie [28]

Kan steeds per vestigingsplaats, op voorwaarde dat aan alle voorwaarden voldaan per vestigingsplaats:

✓ **Zorgprogramma oncologische basiszorg** (pt > 16 j)

- samenwerkingsverband met minstens één zorgprogramma voor oncologie
- samenwerkingsverband inzake palliatieve zorg
- pathologische anatomie: samenwerkingsverband of via zorgprogramma voor oncologie
- multidisciplinair oncologisch handboek (richtlijnen, verwijfsafspraken, team,...)

OF

✓ **Zorgprogramma voor oncologie** (pt > 16j)

- multidisciplinair oncologisch handboek
- omkadering
  - met verschillende *medische* specialisten
    - in het ziekenhuis: internist-oncoloog, chirurg met bijzondere beroepstitel
    - in het ziekenhuis: tenminste één specialist met bijzondere beroepstitel onco van 3 van de 4 specialismen gastro-enterologie, pneumo, gynaeco, uro
    - kan als consulent: radiotherapeut, klinisch hematoloog
    - permanente bereikbaarheid van artsen-specialisten in de pathologische anatomie (gewijzigd naar 'beschikbaarheid' in 2022¹), klinische biologie, MBV, internist-oncoloog, radiotherapeut
    - permanent beschikbaar: arts die oncologische urgenties herkent en kan opvangen
  - aangepaste verpleegkundige omkadering, psychosociaal team incl. psychiater en psycholoog met in het ziekenhuis: arts-specialist met ervaring in pijnbehandeling, kinesitherapeut, diëtist.
  - Palliatieve zorg

---

¹ Wijziging door alle betrokkenen (Vlaamse regering, Waals gewest, Brussel, Franse en Duitstalige gemeenschap) in 2022 van art. 4 van 26 APRIL 2007. - Koninklijk besluit houdende vaststelling van de normen waaraan het coördinerend gespecialiseerd oncologisch zorgprogramma voor borstkanker en het gespecialiseerd oncologisch zorgprogramma voor borstkanker moeten voldoen om te worden erkend

5. Medische permanentie en minstens functie eerste opvang van spoedgevallen 24/24 [2]

Zie ook verder: Functie eerste opvang van spoedgevallen, tenzij functie “gespecialiseerde spoedgevallenzorg”
met interne MUG

6. Samenwerkingsverband Ziekenhuisbloedbank, tenzij in het ziekenhuis [3]

in het ziekenhuis (evt. over meerdere vestigingsplaatsen, indien alle erkenningsnormen ok)
OF
samenwerkingsakkoord met een erkende functie van een ander ziekenhuis
OF
samenwerkingsakkoord met een erkende bloedinstelling

Organisatorische verplichtingen [4] of [5], op ziekenhuisniveau tenzij anders aangegeven:

7. Beheersorgaan, directeur

8. Hoofddarts en artsen-diensthouders, medisch reglement

9. Verantwoordelijke (en per 150 bedden: middenkader) verpleegkundige activiteit [5]

10. Ombudsfunctie [4]

11. Ethisch comité [4]

-> niet noodzakelijk op ziekenhuisniveau, kan via overeenkomst in groepering,...

12. Team + Comité Ziekenhuishygiëne [5]

13. Transfusiecomité

(kan evt. ondergebracht worden bij medisch-farmaceutisch comité van het ziekenhuis)

14. Medisch-farmaceutisch comité met Antibiotherapiebeleidsgroep en Comité Medisch Materiaal

15. Samenwerkingsovereenkomst met AZ met dienst E, tenzij zelf ziekenhuis met pediatrie

Voor patiënten < 15 jaar in bvb. chirurgische daghospitalisatie of andere diensten voor volwassenen waar kinderen mogen worden opgenomen,
of opname toch in alle volwassenenafdelingen indien afstand >= 25 km tot ziekenhuis met E

16. Samenwerkingsovereenkomst met AZ met dienst G met zorgprogramma Geriatrie, tenzij zelf ziekenhuis met geriatrie

17. Medische Raad

Verplichtingen per dienst, functie, zorgprogramma,....

C-D-dienst [5]

- Operatiekwartier met minimum 2 zalen
- CSA
- Labo

Opm. C-D-dienst:

- minimaal 60 bedden/theoretische plaatsen, min. 80% bezet
- 2,9 bedden per 1.000 inwoners
- Programmatie vs. erkenning: Nog beschikbaar

M-dienst [1] [5]

- Erkend zorgprogramma voor kinderen
- N* (lokale neonatale zorg), zie verder
- vereist naast gynaecoloog en vroedkundige ook pediater, pediatrisch verpleegkundige,...
- C-D-dienst

Opm. M-dienst:

- minimaal (gemiddeld over 3 jaar) 400 bevallingen/jaar, 10 bedden, 70% bezet
zie uitz. supra
- 32 bedden per 1.000 geboortes
- Programmatie vs. erkenning: Nog beschikbaar

E-dienst [5]

- Erkend zorgprogramma voor kinderen
- C-D-dienst

Opm. E-dienst:

- minimaal 15 bedden, zie uitz. supra
- 37 bedden per 1.000 geboortes
- Programmatie vs. erkenning: Nog beschikbaar

A-dienst [5]

- Beroep kunnen doen op een dienst radiologie en een labo voor klinische biologie

Opm. A-dienst:

- minimaal 30 bedden
- in AZ:
  - 0,27 A-bedden per 1.000 inwoners
  - 0,075 Ad + An per 1.000 inwoners
  - Programmatie vs. erkenning: Beperkt beschikbaar

- In PZ:
  - 0,5 A-bedden per 1.000 inwoners
  - 0,15 Ad + An per 1.000 inwoners
  - Programmatie vs. erkenning: Nog beschikbaar

K-dienst [5]

- Beroep kunnen doen op een dienst radiologie, en een labo voor klinische biologie en een dienst voor elektro-encefalografie

Opm. K-dienst:

- in AZ en PZ samen:
  - 0,32 K-bedden per 1.000 kinderen
  - 0,32 Kd + Kn per 1.000 kinderen
  - Programmatie vs. erkenning: erkende bedden > programmatie
- For-K: Pilotproject sinds 2009 : geen erkenningsnormen/programmatie

T-dienst [5]

- Enkel in PZ
- Nauwe binding met een A-dienst
- Nauwe binding met een D-dienst
- Beroep kunnen doen op een dienst radiologie, en een labo voor klinische biologie en een dienst voor elektro-encefalografie
- P.m. Zie ook bij: psychiatrische gezinsverpleging Tf (cf. infra)

Opm. T-dienst:

- in PZ:
  - 0,90 T-bedden per 1.000 inwoners
  - 0,40 Td + Tn per 1.000 inwoners
  - P.m. 401 Tf (psychiatrische gezinsverpleging)
  - T, Td, Tn Programmatie vs. erkenning: Nog zeer ruim beschikbaar

(in PZ) IBE-dienst [5]

- Volwassenen: 64 bedden in een PZ, programmatie integraal ingevuld

Sp-dienst [5]

- Vestigingsplaats van een acuut ziekenhuis m.u.v. indien tot stand gekomen door de omschakeling van een V-dienst of van een S-dienst, functionele binding met AZ.
- Sp psychogeriatric in AZ en PZ
- Andere Sp: enkel in AZ
- Max. één eenheid Sp-palliatieve per ziekenhuis
- Per 20 bedden eenzelfde specialiteit (uitz. Sp-palliatieve)
- Paramedici in de normen

Sp-dienst psychogeriatric (specifieke normen o.a. voor continuïteit: functionele binding met extramurale voorzieningen; opm. kan ook in psychiatrisch ziekenhuis)

Sp-dienst palliatieve zorgen

- Specifiek voor Sp-pall:
  - kan buiten de vestigingsplaats van een acuut ziekenhuis
  - deel van samenwerkingsverband inzake palliatieve zorg (geografisch georganiseerd)
  - erkenning van min. 6 bedden – max 12 bedden

Sp-dienst cardiopulmonaire aandoeningen

Sp-dienst neurologie aandoeningen

Sp-dienst locomotorische aandoeningen

Sp-dienst chronische aandoeningen

Opm. Sp-dienst :

- in AZ (alle met uitz. van Sp-psychogeriatric, incl. Sp-palliatief)
  - 0,52 Sp-bedden per 1.000 inwoners
- In AZ en PZ (samen): Sp-psychogeriatric
  - 0,23 Sp-bedden per 1.000 inwoners
- Programmatie vs. erkenning: erkende bedden ~ programmatie, behalve Sp-psychogeriatric: ruim beschikbaar
- Sp-palliatieve: apart contingent

Opm. Revalidatieziekenhuizen in VL

G-dienst [5]

- Enkel in AZ: minstens ook C-D-dienst
- Erkend zorgprogramma geriatric (zie verder)

Opm. G-dienst: minimaal 24 bedden

- 6 G-bedden per 1.000 +65-jarigen
- Programmatie vs. erkenning: Nog beschikbaar

Ziekenhuisapotheek [6]

- In een AZ: minstens basisactiviteit
- Voorwaarden voor productie steriele bereidingen, cytostatica,...
- (samenwerkingsverband voor) Permanente bereikbaarheid 24u/24 7d/7 apotheker

(via PZ) Psychiatrische gezinsverpleging (bedden Tf) [7]

= normen T-dienst

Lokale neonatale zorg [8] (N*-functie en N*-eenheid)

Verplicht indien M-dienst

- Samenwerkingsverband met ten minste één NIC, tenzij NIC aanwezig
- 24u/24 kan beroep gedaan worden op pediater
- MBV binnen het ziekenhuis, bepaalde onderzoeken (echografie) op de N*-eenheid

P* [9]

- NIC en MIC op dezelfde campus
- Neonatoloog en minstens 3 gynaecologen ervaren in hoogrisicozwangerschappen 24u/24
- Genetisch consult (of een samenwerking)
- Radiologie 24u/24
- Sociale dienst
- Labo 24u/24
- Eenheid prenatale bewaking en diagnose 24u/24
- Ziekenhuisfuncties:
  - Hart- en vaatziekten
  - Pneumologie
  - Nefrologie
  - Oftalmologie
  - Pathologische anatomie
  - Neurologie
  - Spoedgevallen
  - Intensieve zorgen
- Transportteam
- Samenwerkingsovereenkomsten met ziekenhuizen met M-dienst

Opm. NIC-dienst: minimaal 15 bedden

- 6 NIC-bedden per 1.000 geboortes

Opm. MIC-bedden: aantallen binnen M-bedden, minstens 8 MIC-bedden, niet afzonderlijk geprogrammeerd

Palliatieve zorg [10]

- Functionele binding met Sp palliatieve
- Samenwerken met palliatieve zorg voor het geografisch gebied
- Binding met de organisaties voor thuiszorg die van dat bovengenoemd verband deel uitmaken
- opleidingsvereisten

Chirurgisch dagziekenhuis [11]

- Organisatorisch en architecturaal deel van een algemeen ziekenhuis (op dezelfde vestigingsplaats)
Uitz. Gevestigd op een site die gesloten is of indien gevestigd op de campus van een ziekenhuis dat chirurgische activiteit verricht en dat volledig gedesaffecteerd wordt. Er moet wel een functionele binding met het ziekenhuis behouden blijven.
- Aparte preoperatieve opvang en zo mogelijk eigen operatiezalen met nevenruimten, en eigen postoperatief toezicht voor liggende en zittende patiënten, en specifieke patiëntenkamers
- Zolang er patiënten zijn: permanentie arts anesthesie-reanimatie
- Eigen personeel
- Normen inzake 'kindvriendelijkheid'

Eerste opvang van spoedgevallen [2]

- Medische permanentie 24u/24 (kan door dezelfde arts die instaat voor permanentie ziekenhuis)
- Indien geen functie "intensieve zorg":
  - 3 bedden intensieve zorg (aangepast aan intensiteit van de activiteit en behoeften)
  - samenwerkingsovereenkomst met ziekenhuis met erkende functie "intensieve zorg"

Gespecialiseerde spoedgevallenzorg [12]

- 3 bedden intensieve zorg (aangepast aan intensiteit van de activiteit en behoeften)
- Polyvalent OK
- Labo klinische biologie
- Medische beeldvorming

MUG [13]

- Functie gespecialiseerde spoedgevallenzorg
- Binnen één interventiezone één associatie van MUG

Intensieve zorg [14]

- Polyvalente OK
- Medische beeldvorming

Ziekenhuisbloedbank [3]

Zie p.3, punt 6 elk ziekenhuis dient directe en permanente toegang te hebben

- Aangepaste opslag (met scheiding autologe – allogene bloed & -derivaten)
- Transfusiecomité
- Kwaliteitszorgsysteem
- Procedure voor vermoede ernstige ongewenste bijwerkingen tijdens en na de transfusie, gelinkt aan de kwaliteit of veiligheid van de bevoorrading, met communicatie aan Hemovigilantiecentrum FOD (incl. jaarlijks overzicht van de ernstige ongewenste bijwerkingen ingediend bij het Hemovigilantiecentrum)
- Documentatie over operationele procedures & handleidingen
- Registratie
- Traceerbaarheid van bloed en -derivaten van de donor tot eindbestemming en andersom

Niet-chirurgische daghospitalisatie [15]

- Zelfde vestigingsplaats als het ziekenhuis

Pediatrie liaison [16]

- Door voorwaarde minimumactiviteit, de facto: enkel voor universitaire ziekenhuizen
- (p.m. Minimumactiviteit: ≥ 50 nieuwe pt. < 16 jaar hemato-oncologisch of ernstige niet-oncologische hematologische aandoening)

Lokale donorcoördinatie [17]

- Functie intensieve zorg
- Functie gespecialiseerde spoedgevallenzorg

Zeldzame ziekten [18]

- Functie intensieve zorg
- Functie gespecialiseerde spoedgevallenzorg
- Centrum voor menselijke erfelijkheid
- Ziekenhuisapotheek met activiteiten van klinische farmacie
- Faciliteiten van medische beeldvorming
- Labo voor klinische biologie 24/7 beschikbaar voor het uitvoeren van bijzonder testen
- Labo pathologische anatomie
- Biobank die ene juridisch geformaliseerde samenwerkingsovereenkomst heeft met minstens één internationaal netwerk

Centra voor menselijke erfelijkheid [19]

- Enkel in universitaire ziekenhuizen
- analyses uit te voeren in een eigen labo inzake cytogenetica, biochemie, ultrastructuur, nucleïnezuren en recombinant-DNA, alsmede alle andere technologieën aan te wenden voor diagnostische doeleinden

CT-scan [20]

- In een ziekenhuis
- Binnen een dienst voor medische beeldvorming

NMR-scan [21]

- In elk ziekenhuis
- Binnen een erkende dienst voor medische beeldvorming, tenzij bij samenwerkingsverband
- Met opleidings- en veiligheidsvereisten

Centra voor de behandeling van chronische nierinsufficiëntie [22]

- Labo klinische biologie met permanentie
- Dienst medische beeldvorming
- Erkende spoedgevallendienst

Radiotherapie [23]

- In een ziekenhuis

Nucleaire geneeskunde met PET-scanner [21]

- In Universitair ziekenhuis (OF zie uitz. hierboven, (enkel) oncologisch ziekenhuis)
- En daarbovenop: 1 per 1.600.000 inw in (niet-universitaire) algemene ziekenhuizen, kan eventueel buiten het ziekenhuis opgesteld
- Indien uitgebaat in niet-universitair ziekenhuis moet een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden
- Vereisten staf: minstens 3 specialisten in de nucleaire geneeskunde, voltijds fysicus,... en beroep kunnen doen op radiofarmaceut

Transplantatiecentra [24]

- Universitair ziekenhuis
- alle medische disciplines aanwezig zijn die noodzakelijk zijn voor het wegnemen en transplanteren van organen, met name geneesheren-specialisten in de heelkunde, anesthesiologie, inwendige geneeskunde, neurochirurgie gastro-enterologie, pneumologie, cardiologie neurologie, pediatrie, gynaecologie, nucleaire geneeskunde, pathologische anatomie, klinische biologie, radiodiagnose, evenals geneesheren-specialisten die houder zijn van de bijzondere beroepstitel in de intensieve zorg en de nefrologie

Brandwondencentrum [25]

- architectonisch identificeerbare eenheid van een algemeen ziekenhuis met erkende C- en D-dienst
- Functie intensieve zorg
- Functie gespecialiseerde spoedgevallenzorg
- Landingsplaats voor helikopters, altijd toegankelijk (tenzij afspraak in nabijheid)
- Operatiezaal

- Erkend tertiair zorgprogramma voor kinderen tenzij samenwerkingsovereenkomst met ziekenhuis met dit zorgprogramma
- Minstens 6 hospitalisatiebedden waarvan minstens 3 in individuele isoleerkamers, uitgerust voor intensieve zorg

Zorgprogramma reproductieve geneeskunde [26]

Zorgprogramma A:

- Geïntegreerd in het ziekenhuis
- mogelijkheid tot reproductieve en reconstructieve chirurgie en endoscopische chirurgie
- arts met bijzonder expertise in de andrologie
- specifieke uitrusting voor gynaecologische echografie
- samenwerking met minstens één ziekenhuis met zorgprogramma B

Zorgprogramma B:

- vereisten van zorgprogramma A
- mogelijkheid tot microchirurgie
- arts met bijzondere expertise in de reproductieve endocrinologie
- MBV-laboratorium dat in staat is om in vitro bevruchting te verwezenlijken en om in vitro gameten en embryo's te behandelen en te bewaren
- Samenwerkingsakkoord met minstens één erkend centrum voor menselijke erfelijkheid

Zorgprogramma cardiale pathologie – netwerk cardiale pathologie [27]

Zorgprogramma A:

- 24u/24 beschikken over klinisch labo en medische beeldvorming met klassieke conventionele onderzoeksmogelijkheden
- intensieve zorgen kunnen verlenen
- eerste opvang van spoedgevallen
- ambulante opvolging patiënten met chronische cardiale pathologie
- op elk ogenblik patiënten kunnen overbrengen naar ZH met zorgprogramma B
- deel van netwerk “cardiale pathologie”
- kan op meerdere vestigingsplaatsen, vereist is één multidisciplinair cardiologisch handboek

Zorgprogramma B: B1 (invasieve diagnostiek) - B2 (interventionele, niet-chirurgische therapie) – B3 (cardiochirurgie)

(kan in principe op 2 vestigingsplaatsen worden uitgebaut, niet elk afzonderlijk te erkennen):

- vereisten zorgprogramma A
- B1 en B2 kunnen samen erkend, en niet noodzakelijk met B3
- labo voor hartcatherisatie met twee angiografische zalen
- twee operatiezalen, waarvan 1 hybride
- functie intensieve zorg bestemd voor pt die nood hebben aan invasieve en niet-invasieve monitoring (niet-invasief: echocardiografie met transoesofageale probe) en gespecialiseerde cardiovasculaire ondersteuning & faciliteiten voor intensieve behandeling ifv shock met secundair of complicerend falen van andere organsystemen. Intra-aortale ballonpomp

- functie gespecialiseerde spoedgevallenzorg
- MUG-functie (kan in associatie)
- Vereisten staf: gekwalificeerde artsen, perfusionisten (B3),...
- Minimum activiteit vereist, maar per vestigingsplaats is de helft van de vereiste activiteitendrempel te bereiken

Zorgprogramma P - pacemakertherapie:

- Vereisten van zorgprogramma A, waarvan het de bovenbouw vormt
- Indien niet in het ziekenhuis, dan samenwerkingsverband met zh met zorgprogramma B en E

Zorgprogramma E - electrofysiologie:

- Vereisten van zorgprogramma B, waarvan het de bovenbouw vormt
- Zh moet over zorgprogramma P beschikken
- Mag op afzonderlijke vestigingsplaats indien in samenwerkingsverband met zh die elk beschikken over prgr B binnen de muren

Zorgprogramma T – hart- en longtransplantatie:

- Vereist dat zh beschikt over zorgprogramma B, in zelfde vestiging
- Specifiek uitgeruste operatiezalen (gelijktijdig preleveren + transplanteren), voldoende beschikbaarheid
- Centrum voor transplantatiecoördinatie
- 24u/24 Dienst anatome pathologie met speciale bekwaamheid
- Labo voor de nodige microbiologische en immunologische onderzoeken
- Voldoende isolatiemogelijkheid, ook op intensieve zorg
- [36] transplantatie hart of hart-long mag buiten transplantatiecentrum, mits samenwerkingsakkoord met transplantatiecentrum

Zorgprogramma C:

- Zorgprogramma B binnen de muren van hetzelfde ziekenhuis (uitz. Ziekenhuis dat enkel kinderen behandelt, zij moeten een samenwerkingsakkoord hebben met een ziekenhuis met zorgprogramma B)
- CT (cardiale expertise)
- NMR (cardiale expertise)
- Neonataal urgentieteam
- Expertise menselijke erfelijkheid
- Expertise prenatale diagnostiek en transplacentaire behandelingen
- E-dienst
- NIC

Zorgprogramma oncologie [28]

Zorgprogramma oncologische basiszorg

Zorgprogramma oncologie (zie ook hierboven):

- Dienst radiotherapie
- Hospitalisatieafdeling medische oncologie

- Faciliteit in daghospitalisatie (waar op een adequate en veilige manier cytostatica kunnen worden toegediend)
- Functie intensieve zorg op dezelfde campus

Zorgprogramma geriatrie patiënt [29]

Omvat:

- Dienst voor geriatrie (G)
- Geriatrie consultatie
- Daghospitalisatie
- Interne liaison geriatrie
- Externe liaison geriatrie

Zorgprogramma voor borstkanker [30]

Coördinerende borstkliniek

- Bovenbouw zorgprogramma oncologie
- Mammografie (of samenwerkingsakkoord)
- Echografie
- Technieken van interventionele medische beeldvorming bij de borst
- NMR
- (samenwerkingsakkoord met) Centrum voor menselijke erfelijkheid
- Radiotherapie (binnen hetzelfde ziekenhuis of samenwerkingsovereenkomst)
- Multidisciplinaire ambulante raadpleging met chirurg – radiotherapeut – oncoloog < 5 d.

p.m. Satelliet borstkliniek (verdwijnt)

Zorgprogramma voor pediatrie hemato-oncologie [31]

Gespecialiseerd zorgprogramma voor pediatrie hemato-oncologie

- Tertiair zorgprogramma voor kinderen (op dezelfde vestigingsplaats)
- Zorgprogramma voor oncologie (op dezelfde vestigingsplaats)
- Functie intensieve zorg aangepast aan de zorg voor kinderen
- Functie pediatrie liaison
- Dienst voor medische beeldvorming (met CT en geneesheren met ervaring in de oncologie en pediatrie)
- Ziekenhuisbloedbank met de mogelijkheid tot bestraling van de bloedproducten (of een schriftelijk samenwerkingsakkoord)
- Ziekenhuisapotheek
- NMR en geneesheren met ervaring in de oncologie en pediatrie (of samenwerkingsakkoord)
- Radiotherapie en geneesheren met ervaring in de oncologie en pediatrie (of samenwerkingsakkoord)
- Labo voor pathologische anatomie met technologie van moleculaire biologie (of samenwerkingsakkoord)
- Labo klinische biologie met technieken voor immunoflow cytometry en moleculaire biologie (of samenwerkingsakkoord)
- Labo voor cytogenetische technologie (of samenwerkingsakkoord)

Satellietprogramma voor pediatrie hemato-oncologie

- Het satellietzorgprogramma voor pediatrische hemato-oncologie dient inzake infrastructuur en omgevingselementen te beantwoorden aan dezelfde bepalingen die van toepassing zijn op het gespecialiseerd zorgprogramma voor pediatrische hemato-oncologie met dien verstande dat de hospitalisatie-eenheid zoals bedoeld in artikel 7 beschikt over minimum 6 bedden, het satellietzorgprogramma niet dient te beschikken over een eenheid voor stamceltransplantatie zoals bedoeld in artikel 17 en evenmin over een functie pediatrische liaison zoals bedoeld in artikel 18, 4°

Zorgprogramma beroertezorg [32]

Basiszorgprogramma acute beroertezorg

- Dienst medische beeldvorming met CT-scan
- Zorgprogramma cardiale pathologie A

Gespecialiseerd zorgprogramma “acute beroertezorg met invasieve procedures”

- Voorwaarden basiszorgprogramma acute beroertezorg
- Medische beeldvorming: NMR en digitale subtracite angiografie
- 24/7 beschikbaarheid van beeldvorming van de cerebrale perfusie door CT of NMR
- Minimaal twee exclusief aan het zorgprogramma toegewezen zalen voor diagnostische en interventionele radiologie met flat panel detectoren
- Permanente beschikbaarheid van een operatiezaal voor urgente neurochirurgische ingrepen
- MUG-functie
- Functie voor intensieve zorgen

Zorgprogramma kinderen [33]

- Vernietigd door RvS in 2016

Expertisecentrum voor comapatiënten [34]

- Binnen C-dienst, Sp-dienst (loco of neuro) of A-dienst

Universitaire ziekenhuizen [35]

- aanwijzing bij KB (geldt voor universitaire ziekenhuizen, universitaire ziekenhuisdiensten, universitaire ziekenhuisfuncties of universitaire zorgprogramma's) op vraag van universiteit

- voorwaarden: Faculteit geneeskunde met volledig leerplan, max. één UZ per faculteit geneeskunde

- specifieke opdrachten UZ: patiëntenverzorging, het klinisch onderricht, het toegepast wetenschappelijk onderzoek, de ontwikkeling van nieuwe technologieën en de evaluatie van de medische activiteiten

- aantal bedden in alle UZ in principe $\leq$ dan het aantal toegelaten bedden in UZ op 1 januari 1976, tenzij verhoging bij KB

Verwijzingen

- [1] *Koninklijk Besluit van 30 januari 1989 houdende vaststelling van aanvullende normen voor de erkenning van ziekenhuizen en ziekenhuisdiensten alsmede tot nadere omschrijving van de ziekenhuisgroeperingen en van de bijzondere normen.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [2] *Koninklijk Besluit van 27 april 1998 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie "eerste opvang van spoedgevallen" moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [3] *Koninklijk Besluit van 17 februari 2005 houdende vaststelling van de normen waaraan een ziekenhuisbloedbank moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [4] *Gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [5] *Koninklijk Besluit van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [6] *Koninklijk Besluit van 4 maart 1991 houdende vaststelling van de normen waaraan een ziekenhuisapotheek moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [7] *Koninklijk Besluit van 10 april 1991 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie van psychiatrische gezinsverpleging moet voldoen om te worden erkend.*

- [8] *Koninklijk Besluit van 20 augustus 1996 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie van lokale neonatale zorg moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [9] *Koninklijk Besluit van 20 augustus 1996 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie van regionale perinatale zorg moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [10] *Koninklijk Besluit van 15 juli 1997 houdende vaststelling van de normen waaraan een ziekenhuisfunctie van palliatieve zorg moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

- [11] *Koninklijk Besluit van 25 november 1997 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie "chirurgische daghospitalisatie" moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[12] *Koninklijk Besluit van 27 april 1998 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie "gespecialiseerde spoedgevallenzorg" moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[13] *Koninklijk Besluit van 10 augustus 1998 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie "mobiele urgentiegroep" moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[14] *Koninklijk Besluit van 27 april 1998 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie voor intensieve zorg moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[15] *Koninklijk Besluit van 10 februari 2008 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie "niet-chirurgische daghospitalisatie" moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[16] *Koninklijk Besluit van 10 november 2010 houdende vaststelling van de normen waaraan de functie pediatrie liaison moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[17] *Koninklijk Besluit van 10 november 2012 tot vaststelling van de normen waaraan de functie "lokale donorcoördinatie" moet voldoen om te worden erkend en erkend te blijven.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[18] *Koninklijk Besluit van 25 april 2014 houdende vaststelling van de normen waaraan een functie 'zeldzame ziekten' moet voldoen om te worden erkend en erkend te blijven.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[19] *Koninklijk Besluit van 14 december 1987 houdende vaststelling van de normen waaraan de centra voor menselijke erfelijkheid moeten voldoen.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[20] *Koninklijk Besluit van 28 november 1986 houdende vaststelling van de normen waaraan een dienst voor medische beeldvorming waarin een transversale axiale tomograaf wordt opgesteld, moet voldoen om te worden erkend als medisch-technische dienst zoals bedoeld in artikel 6bis, §2, 6bis, ... van de wet op de ziekenhuizen*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[21] 27 APRIL 2005. - *Wet betreffende de beheersing van de begroting van de gezondheidszorg en houdende diverse bepalingen inzake gezondheid. (NUMAC 2005022392)*

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2005/04/27/2005022392/justel>

[22] *Koninklijk Besluit van 27 november 1996 houdende vaststelling van de normen waaraan de centra voor de behandeling van chronische nierinsufficiëntie moeten voldoen om te worden erkend als zware medisch-technische dienst.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [23] *Koninklijk Besluit van 5 april 1991 houdende vaststelling van de normen waaraan een dienst radiotherapie moet voldoen om te worden erkend als zware medisch-technische dienst.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [24] *Koninklijk Besluit van 23 juni 2003 houdende vaststelling van de normen waaraan een transplantatiecentrum moet voldoen om te worden erkend als medische dienst zoals bedoeld in artikel 44 van de wet op de ziekenhuizen.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [25] *Koninklijk Besluit van 19 maart 2007 houdende vaststelling van de normen waaraan een brandwondencentrum moet voldoen om te worden erkend als medische dienst zoals bedoeld in artikel 44 van de wet op de ziekenhuizen.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [26] *Koninklijk Besluit van 15 februari 1999 houdende vaststelling van de normen waaraan de zorgprogramma's "reproductieve geneeskunde" moeten voldoen om erkend te worden.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [27] *Koninklijk Besluit van 15 juli 2004 houdende vaststelling van de normen waaraan de zorgprogramma's "cardiale pathologie" moeten voldoen om erkend te worden.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [28] *Koninklijk Besluit van 21 maart 2003 houdende vaststelling van de normen waaraan het zorgprogramma voor oncologische basiszorg en het zorgprogramma voor oncologie moeten voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [29] *Koninklijk Besluit van 29 januari 2007 houdende vaststelling van de normen waaraan het zorgprogramma voor de geriatrische patiënt moet voldoen om erkend te worden.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [30] *Koninklijk Besluit van 26 april 2007 houdende vaststelling van de normen waaraan het coördinerend gespecialiseerd oncologisch zorgprogramma voor borstkanker en het gespecialiseerd oncologisch zorgprogramma voor borstkanker moet voldoen om te worden erkend.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

- [31] *Koninklijk Besluit van 2 april 2014 houdende vaststelling van de normen waaraan het gespecialiseerd zorgprogramma voor pediatrie hemato-oncologie en het satellietzorgprogramma voor pediatrie hemato-oncologie moeten voldoen om erkend te worden.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](http://fgov.be)

[32] *Koninklijk Besluit van 19 april 2014 houdende vaststelling van de normen waaraan de zorgprogramma's "beroertezorg" moeten voldoen om erkend te worden.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[33] *Koninklijk besluit van 2 april 2014 houdende vaststelling van de normen waaraan het zorgprogramma voor kinderen moet voldoen om erkend te worden.*

Vernietiging RvS !

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[34] *Koninklijk besluit houdende vaststelling van de programmatiecriteria die van toepassing zijn op de afdelingen « expertisecentrum voor comapatiënten ».*

normen: NUMAC 2008060432

toepasselijke bepalingen uit de wet op de ziekenhuizen : NUMAC 2008060433

programmatiecriteria: NUMAC 2008060434

[35] *Koninklijk Besluit van 15 december 1978 tot bepaling van bijzondere normen voor universitaire ziekenhuizen en ziekenhuisdiensten.*

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)

[36] *Wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen*

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/1986/06/13/1987009088/justel>

Wet tot wijziging van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen en de wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek

[LOI - WET \(fgov.be\)](#)